

የገቢዎች ሚኒስቴር
መመሪያ ቁጥር 2/1996

ስለተጨማሪ እሴት ታክስ አፈፃፀም
የወጣ መመሪያ

1. አውጪው ባለሥልጣን

የገቢዎች ሚኒስትር በተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ ቁጥር 285/1994 አንቀጽ 21 (2) (ሐ) እና አንቀጽ 25 በተሰጠው ሥልጣን መሠረት ይህን መመሪያ አውጥቷል።

2. ትርጓሜ

1. በዚህ መመሪያ ውስጥ፡-

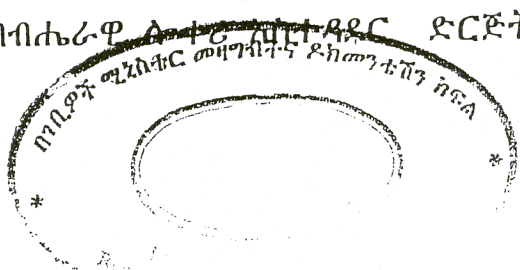
- ሀ/ «ባለሥልጣን» ማለት የፌዴራል አገር ውስጥ ገቢ ባለሥልጣን ነው።
- ለ/ «አዋጅ» ማለት የተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ ቁጥር 285/94 ነው።
- ሐ/ «ታክስ» ማለት የተጨማሪ እሴት ታክስ ነው።

2 በዚህ መመሪያ የተለየ ትርጉም ያልተሰጣቸው ቃላትና ሐረጎች በአዋጁ የተሰጣቸውን ትርጉም ይይዛሉ።

3. ሎተሪዎች

1. ለዚህ መመሪያ አፈፃፀም፡-

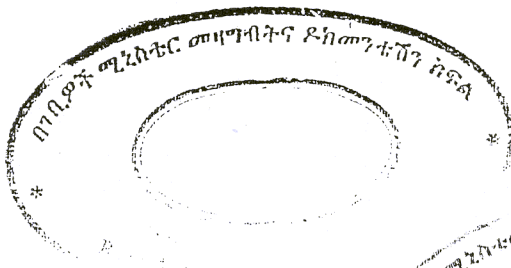
ሀ/ የሎተሪ ድርጅት ማለት በአዋጅ ቁጥር 210/1973 የተቋቋመው የብሔራዊ ሎተሪ አስተዳደር ድርጅት ወይም የሎተሪ ግብይት እንዲያከናውን በብሔራዊ ሎተሪ አስተዳደር ድርጅት የተፈቀደለት ሰው ነው።

Handwritten signature and initials.

ለ/ «የሎተሪ ግብይት» ማለት በብሔራዊ ሎተሪ አስተዳደር ድርጅት ወይም ከብሔራዊ ሎተሪ አስተዳደር ድርጅት ፈቃድ በተሰጠው የሚካሄድ የሎተሪ ወይም የእድል ሙከራ ሥራ እንቅስቃሴ ጋር በቀጥታ የተያያዘ ታክስ የሚከፈልበት ግብይት ነው።

2. በዚህ መመሪያ በተለየ ሁኔታ እንዲፈፀም ካልተወሰነ በስተቀር የአዋጁ ድንጋጌዎች በሙሉ በሎተሪ ድርጅት ላይ ተፈፃሚ ይሆናል።
3. የአዋጁ አንቀጽ 20 የተመዘገበ ሰው በአንድ የሂሳብ ጊዜ ውስጥ ሊከፍለው የሚገባው ታክስ የሚሰጣቸውን አጠቃላይ ደንቦች ይደነግጋል። በዚህ አንቀጽ መሠረት ተከፋይ የሚሆነው በአንቀጽ 7 መሠረት ታክስ በሚከፈልበት ግብይት ላይ ሊከፈል ከሚገባው ታክስ፣ በአዋጅ አንቀጽ 21 መሠረት የተፈቀደ ተቀናሽ ከተደረገ በኋላ የሚቀረው ታክስ ነው። ይህ የአዋጁ ድንጋጌ የሎተሪ ግብይትን ሪፖርት ማድረግን ሳይጨምር የሎተሪ ድርጅት በሚያከናውናቸው ታክስ የሚከፈልባቸው ግብይቶች ላይ ተፈፃሚ ይሆናል።
4. የሎተሪ ድርጅት ከሎተሪ ቲኬቶች ሽያጭ ከሚገኘው ገቢ ለአጣ አሸናፊዎች ተከፍሎ የሚቀረውን በሚያስገኝ የትርፍ ህዳግ ሥርዓት የሚሠራ ነው። በሎተሪ ተሳታፊ ለመሆን ማናቸውም ሰው የሚከፍለው ገንዘብ አገልግሎት ለማግኘት እንደተከፈለ ክፍያ ይቆጠራል።
5. ለሪፖርት አቀራረብ ሲባል፣ የሎተሪ ድርጅት በሎተሪ ግብይት ላይ ሊከፈል የሚገባውን ታክስ ሪፖርት የሚያደርገው ሀ(ለ-ሐ) የሚለውን ቀመር በመጠቀም ሲሆን፣

100

«ሀ» የታክስ ክፍል 4 ደረጃ የሆነው 15/115፤

«ለ» የሱተሪ ድርጅት በአንድ የሂሳብ ጊዜ ውስጥ የባክናው ያክስ የሚከፈልበት ግብይት ታክስ ሲከፈልበት የሚገባው የገንዘብ መጠን ድምር፤

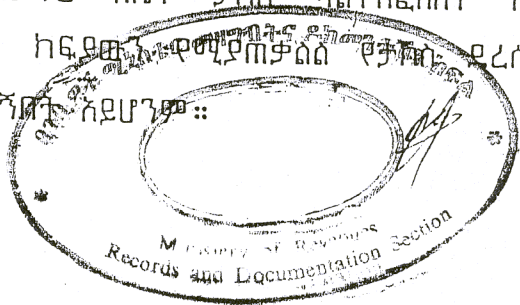
«ሐ» የሱተሪ ድርጅት በአንድ የሂሳብ ጊዜ ውስጥ ሰአጣ አሸናፊዎች የከፈለው ገንዘብ ድምር ነው።

6. በአንድ የሂሳብ ጊዜ ውስጥ ከተከናወነ የሱተሪ ግብይት ታክስ ሲከፈልበት የሚገባው የገንዘብ መጠን በሂሳብ ጊዜው ውስጥ ለሱተሪ አዲሶች ለወኪሎች እና ለተጠቃሚዎች ከተፈጸመ ሱተሪ ሽያጭ ከተገኘ ገንዘብ ሳይ ያልተሸጡ የሱተሪ ተኬቶች በመመሰሰታቸው በሂሳብ ጊዜው ውስጥ ለሱተሪ አዲሶች እና ለወኪሎች መልሶ የተከፈለ ሂሳብ ሲቀነስ የሚቀረው ነው።

7. በዚህ መመሪያ አንቀጽ 3(5)ሐ በተመሰከተው ቀመር መሠረት ሰአጣ አሸናፊዎች በጥሬ ገንዘብ ከተከፈለው በስተቀር የሱተሪ ድርጅት በአዋጅ አንቀጽ 21 በተመሰከተው የሂሳብ ጊዜ ውስጥ በአዋጅ አንቀጽ 21 በተፈቀደው መጠን የታክስ ቅናሽ ሲያገኝ ይችላል።

8. የሱተሪ ድርጅት በአዋጅ አንቀጽ 21 ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት የታክስ ተቀናሽን ከፋፍሎ እንዲያቀርብ የሚጠበቅ ሲሆን፤ በአዋጅ አንቀጽ 21 ንዑስ አንቀጽ 2(ሐ) ለተመሰከተው ቀመር አፈፃፀም ታክስ የሚከፈልበት የሱተሪ ግብይት የሚሆነው በንዑስ አንቀጽ 5 የተመሰከተው (ለ-ሐ) ቀመር 100/115 ይሆናል።

9. የመንግሥት መ/ቤቶች የሱተሪ ድርጅትን የሚያስከፍሉት የአቃ አገልግሎት ክፍያ ወይም ሌላ ተመሳሳይ ክፍያ ተጨማሪ እሴት ታክስ ካልተከፈለበት እና የመንግሥት መ/ቤቱ ታክሱን ወይም ክፍያውን የሚያጠቃልል የታክስ ደረሰኝ ካልሰጠ በስተቀር የታክስ ቅናሽ የሚገኝበት አይሆንም።

107

10. በሎተሪ እጣው አሸናፊ ወይም አሸናፊዎች የሌሉ እንደሆነ እና ለእጣ አሸናፊ የተዘጋጀው ሽልማት ወደፊት ለሚወጣ እጣ እንዲውል የተደረገ እንደሆነ፣ ለወደፊት የሚወጣው እጣ ካልወጣ ሽልማቱ ለአሸናፊዎች ካልተሰጠ በስተቀር ለወደፊት ለሚወጣ እጣ እንዲውል ከተቀመጠው ገንዘብ ጋር የተያያዘው ሂሳብ ወይም እዳ በዚህ መመሪያ ተራ ቁጥር 5 መሠረት በሎተሪ እንቅስቃሴው ላይ የሚከፈለው ታክስ በሚሰላበት ጊዜ ከግምት ውስጥ የሚገባ አይሆንም።

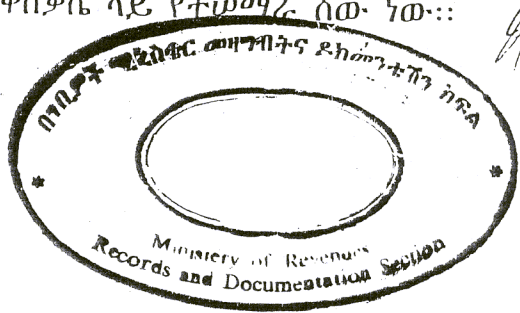
11. የሎተሪው ድርጅት በሎተሪ እጣ አሸናፊ የዓይነት ሽልማት የሚሰጥ ከሆነ፣ በዚህ መመሪያ ተራ ቁጥር 5 መሠረት በሎተሪ እንቅስቃሴ ላይ ሊከፈል የሚገባው ታክስ በሚሰላበት ጊዜ በዓይነት የሚሰጠው ሽልማት ዋጋ ከግምት ውስጥ አይገባም። ሆኖም በዓይነት የሚሰጠው ሽልማት ላይ በገቢ ግብር አዋጅ ቁጥር 286/94 መሠረት በአሸናፊው ሊከፈል የሚገባውን የገቢ ግብር የሎተሪ ድርጅቱ ለግብር ባለሥልጣኑ ለሰሚክፍልና ለአሸናፊው በገንዘብ እንደተሰጠ ሽልማት ስለሚቆጠር በዚህ መመሪያ አንቀጽ 3(5)ሐ መሠረት ለግብር የተከፈለው ገንዘብ ብቻ ከግምት ውስጥ የሚገባ ይሆናል።

12. የሎተሪው ድርጅት በዓይነት የሚሰጠውን ሽልማት እንደግብአት በመውሰድ በአዋጅ አንቀጽ 21 በተደነገገው መሠረት ሽልማቱን በሚገዛበት ጊዜ የከፈለው ተጨማሪ እሴት ታክስ ተቀናሽ እንዲሆንለት መጠየቅ ይችላል።

13. በአዋጅ አንቀጽ 21 ተቀናሽ ስለማይደረጉ ወጪዎች የተደነገገው ለእጣ አሸናፊዎች በዓይነት የሚሰጡ ሽልማቶችን በሚመለከት ተፈጻሚ ይሆናል።

4. የጉዞ ወኪሎች እና የአስገብኚዎች አገልግሎት

1. ነዋሪ የሆነ የጉዞ ወኪል ወይም አስገብኚ ድርጅት የሚባለው በኢትዮጵያ ነዋሪ የሆነ እና በኢትዮጵያ ውስጥ በጉዞ ወኪልነት ወይም በአስገብኚነት የሥራ እንቅስቃሴዎች ላይ የተሠማራ ወይም በኢትዮጵያ ነዋሪ ያልሆነና በቋሚነት በሚሠራ ድርጅት አማካኝነት በኢትዮጵያ ውስጥ በጉዞ ወኪልነት ወይም በአስገብኚነት የሥራ እንቅስቃሴ ላይ የተሠማራ ሰው ነው።

4 (100)

2. የዋሪ የሆነ የጉዞ ወኪል በኢትዮጵያ የዋሪ ሰህን ሰው ከኢትዮጵያ ውጪ የሚደረጉ ጉዞዎችን ያመቻቹ እንደሆነ ከኢትዮጵያ ውጪ ሰሚደረጉ ጉዞዎች የተደረገው ክፍያ (የዓለም ዓቀፍ የአየር ትራንስፖርት፣ ከኢትዮጵያ ውጪ የሚደረግ የሆቴል እና የምግብ አገልግሎት ጨምሮ) አዋጁ አንቀጽ 7 ንዑስ አንቀጽ 2(ሀ) እና 2(ለ) መሠረት ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ ይደረግበታል። የጉዞ ወኪሉ ጉዞዎችን በማመቻቸት ሰሚሰጠው አገልግሎት የሚከፈለው ክፍያ ወይም ኮምፒን በኢትዮጵያ ውስጥ የተከናወነ ታክስ የሚከፈልበት ግብይት ነው።
3. አስጉብኚ ድርጅቶች የአገልግሎቱ ቀጥታ አቅራቢ ሲሆኑና አገልግሎቱም ታክሱ የሚመሰክተው ከሆነ ሰብስቦ ገቢ ያደርጋል ሆኖም አገልግሎቱ በሶስተኛ ወገን የሚሰጥ ከሆነ ገን አስጉብኝው ድርጅት የሚያገኘው የኮሚሽን ድርሻ ላይ የተ.አ.ታ ይከፍላል።
4. የጉዞ ወኪሉ ደንበኞችን ከቦታ ወደ ቦታ እንዲያዘዋውር የመደበው ሠራተኛ ላገኘው የሆቴልና የምግብ አገልግሎት የተከፈለ የተጨማሪ እሴት ታክስ በአዋጁ አንቀጽ 21 መሠረት ተቀናሽ አይደረግም።
5. የዋሪ የሆነ የጉዞ ወኪል አስጉብኚ ወይም በኢትዮጵያ የዋሪ ያልሆነ የጉዞ ወኪል ወይም አስጉብኚ የኢትዮጵያ ወኪል በኢትዮጵያ የዋሪ ላልሆነ ሰው የአገር ውስጥ ጉብኝት ያመቻቹ እንደሆነ ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ ከሚደረግባቸው እንደዓለም አቀፍ ትራንስፖርት ካሉ አገልግሎቶች በስተቀር ከጉዞው ጋር በተያያዘ የሚሰጡ አገልግሎቶች ታክስ የሚከፈልባቸው ይሆናል።
6. በኢትዮጵያ የዋሪ ባልሆነ የጉዞ ወኪል ወይም አስጉብኚ ስም በኢትዮጵያ ውስጥ የሚሰጡ አገልግሎቶች በአዋጁ አንቀጽ 7 ወይም 8 መሠረት ከታክሱ ነፃ የተደረጉ ወይም ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ የሚደረግባቸው ካልሆኑ በስተቀር ታክስ የሚከፈልባቸው ግብይቶች ናቸው።

109

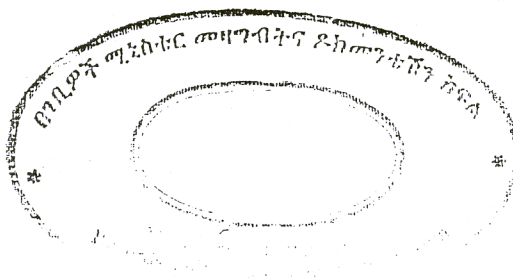
7. በኢትዮጵያ ነዋሪ ያልሆነ ሰው (እንደ ውጭ አገር አስገብኚ ድርጅት ወይም የጉዞ ወኪል ያለ) በኢትዮጵያ ነዋሪ ላልሆነ ሰው በኢትዮጵያ ውስጥ የሚደረግን ጉብኝት የሚጨምር (እንደ አደን ጉዞ የመሳሰሉ) ጉዞ ያመቻቸ እንደሆነ በአገር ውስጥ የሚሰጠው አገልግሎት ታክስ ይከፈልበታል።

8. በተራ ቁጥር 7 ከተመለከተው ጉዞ ጋር በተያያዘ በውጭ አገር ያለው ሰው ከኢትዮጵያ ውጪ ለሚሰጠው አገልግሎት የሚከፈል ኮሚሽን ወይም ለዓለም አቀፍ ትራንስፖርት የሚከፈል ክፍያ ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ ይደረግበታል በውጭ አገር ያለ የጉዞ ወኪል በኢትዮጵያ ውስጥ ከሚሰጥ የጉዞ አገልግሎት ጋር በተያያዘ የሚገኘው ኮሚሽን፣ በኢትዮጵያ ነዋሪ ላልሆነ እና አገልግሎቱ በተሰጠበት ጊዜ ከኢትዮጵያ ውጪ ለሚገኝ ሰው በተሰጠ አገልግሎት የተገኘ በመሆኑ ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ ይደረግበታል።

9. በኢትዮጵያ ነዋሪ ለሆነ ሰው ወኪል ሆኖ የሚሠራ በኢትዮጵያ ነዋሪ ያልሆነ የጉዞ ወኪል ወይም አስገብኚ በኢትዮጵያ ውስጥ የሚደረግን ጉብኝት ያመቻቸ እና ለዚህም አገልግሎቱ ኮሚሽን የተከፈለው እንደሆነ በኢትዮጵያ የሚገኘው የተመዘገበ ሰው ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ ከሚደረግበት የሥራ እንቅስቃሴ ለምሳሌ በውጭ አገር ላለው ወኪል ከሚከፈል ኮሚሽን እና ከዓለም አቀፍ ትራንስፖርት አገልግሎት ውጪ በስተቀር በጉዞው ወጪ ላይ የተጨማሪ እሴት ታክስ መክፈል አለበት።

5. ያገለገሉ ዕቃዎች ሽያጭ

1. ያገለገሉ ዕቃዎችን በመሸጥ ተግባር ላይ የተሠማራ የተመዘገበ ሰው እነዚህን ዕቃዎች የገዛው ከተመዘገበ ወይም ካልተመዘገበ ሰው ሊሆን ይችላል። ከተመዘገበ ሰው በተገዙ ዕቃዎች ላይ የተከፈለ የተጨማሪ እሴት ታክስ በአዋጁ አንቀጽ 21 መሠረት ተቀናሽ የሚደረግ ሲሆን፣ ካልተመዘገበ ሰው በተገዛ ዕቃ ላይ የተከፈለ ታክስ ግን ተቀናሽ አይደረግም።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3-6 የተመለከተው አንደተጠበቀ ሆኖ ያገለገሉ አቃዎች በመሸጥ ተገባር ላይ የተሠማራ የተመዘገበ ሰው በአዋጁ አንቀጽ 21 መሠረት የታክስ ማቀናከስ አንዲደረግለት ሲጠይቅ የሚችሉው በሚከተሉው ሁኔታ ነው፡

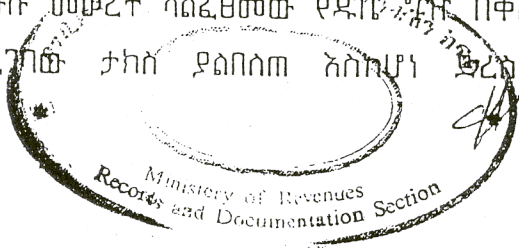
ሀ/ በአወጅ በተደነገገው መሠረት አቃዎች በ15% የማስከፊያ ልክ ታክስ የማይከፈሉባቸው ከሆነ የተመዘገበው ሰው በሂሳብ ጊዜው ውስጥ ከተመዘገበ ሰው ታክስ በሚከፈልበት ግብይት በኢትዮጵያ ውስጥ የገዛቸው ታክስ ለሚከፈልበት ግብይት የሚውሉ ያገለገሉ አቃዎች 15/115 በሆነ የታክስ ክፍልፋይ ሲሰላ ከሚደረስበት ሂሳብ ጋር አኩል ሲሆን የሚችል ከሚከተሉት አነስተኛው የገንዘብ መጠን፡

- I. ለአቃው ከተከፈለው የገንዘብ መጠን፡ ወይም
- II. ታክስን ጨምሮ ከአቃው የገበያ ዋጋ፡

ለ/ ግንኙነት ሳለው ሰው በሚቀርቡት አቃዎች ላይ ሲከፈል ከሚገባው ታክስ ያልበሰጠ አስከሆነ ድረስ በአዋጅ በተደነገገው መሠረት አቃዎች በ15% የማስከፊያ ልክ ታክስ የማይከፈሉባቸው ከሆነ የተመዘገበው ሰው በሂሳብ ጊዜው ውስጥ ከተመዘገበ ግንኙነቱ ያለው ሰው ታክስ በሚከፈልበት ግብይት በኢትዮጵያ ውስጥ የገዛቸው ታክስ ለሚከፈልበት ግብይት የሚውሉ አቃዎች 15/115 በሆነ የታክስ ክፍልፋይ ሲሰላ ከሚደረስበት ሂሳብ ጋር አኩል ሲሆን የሚችል ከሚከተሉት አነስተኛ የገንዘብ መጠን፡

- I. ለአቃው ከተከፈለው የገንዘብ መጠን፡ ወይም
- II. ታክስን ጨምሮ ከአቃው የገበያ ዋጋ፡

ሐ/ በውሱ መሠረት ሳልፈጸመው የደብዳቤው በቀረበው አቃ ላይ ሲከፈል ከሚገባው ታክስ ያልበሰጠ አስከሆነ ድረስ በአዋጁ በተደነገገው

771

መሠረት እቃው 15% የማስከፊያ ልክ ታክስ የሚከፈልበት ከሆነ የተመዘገበው ሰው በውሱ መሠረት ካልፈጸመ የዱቤ ገዥ በሂሳብ ጊዜው ውስጥ ታክስ በሚከፈልበት ግብይት መልሶ ሰተረክበው ታክስ ለሚከፈልበት ግብይት ለሚውል ያገለገሉ እቃ ከዋጋው 15/115 ከሆነ የታክስ ክፍልፋይ ጋር እኩስ በሆነ የገንዘብ መጠን፤

መ/ የመደን ዋስትና ለተሰጠው ሰው በሚቀርበው እቃ ላይ ከሚከፈለው ታክስ የልበሰጠ እስከሆነ ድረስ የተመዘገበ የኢንሹራንስ ድርጅት ታክስ ብማይከፈልበት ግብይት የመደን ዋስትና ከተሰጠው ሰው በሂሳብ ጊዜው ውስጥ የተረክበው ያገለገሉ እቃ፤

I. በካሣ ክፍያ ጥያቄ ምክንያት የተገኘ ከሆነ፤

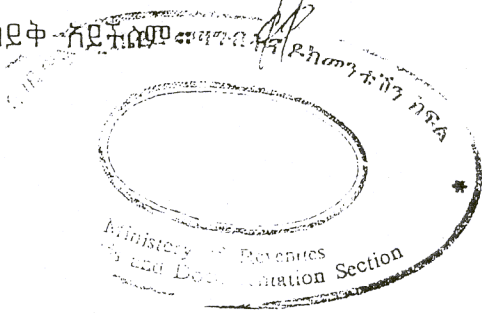
II. በአዋጁ በተደነገገው መሰረት በ15% የማስከፊያ ልክ ታክስ የሚከፈልበት ከሆነ፤

III. ታክስ በሚከፈልበት ግብይት መልሶ ለመሸጥ የሚውል ከሆነ፤

የእቃው ዋጋ 15/115 ከሆነ የታክስ ክፍልፋይ ጋር እኩስ በሆነ የገንዘብ መጠን፤

3. ይህ መመሪያ ለኪራይ በሚውሉ ያገለገሉ እቃዎች ላይ ተፈፃሚ አይሆንም።

4. ያገለገሉ እቃዎች ሽያጭ ዞር የማስከፊያ ልክ ተፈፃሚ የሚደረግበት ከሆነ ታክስ በሚከፈልበት ግብይት የዚህ ዓይነቶችን ያገለገሉ እቃዎች ሽያጭ የሚያከናውን የተመዘገበ ሰው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት የታክስ ማቀናሰስ እንዲደረግለት ሲጠይቅ አይታዘዝም።

112

5. ያገለገሉ እቃዎች የሚባሉት የእቃዎቹ ባለቤት በነበረ ሰው አዲስ እቃ ሆነው እንዲቆጠሩ በማድረግ ሁኔታ ጥቅም ላይ የዋሉ ሰተሰዩ አገልግሎት በሚውል መልክ የተዘጋጁ ወይም በመጋዘን ተቀምጠው የቆዩትን ጨምሮ በሌላ ባለቤት ሥር የነበሩ የተሰበሱ ወይም ጥቅም ላይ የዋሉ እቃዎች ናቸው።

6. የሚከተሉት ያገለገሉ እቃዎች አይባሉም፡-

ሀ/ ከከበረ ብረት የተሠሩ ያገለገሉ እቃዎች ወይም

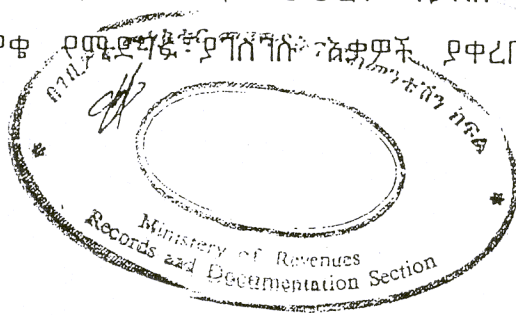
ለ/ ከወርቅ፣ ከብር፣ ከካሳ፣ ከገቢ ወይም በሚያስፈልገው ጥራት የተሠሩ ከሆነ የከበረ ብረት ከሚሆን ከማናቸውም ሌላ እቃ የተመረተ ወይም የተሠራ ያገለገሉ እቃ።

ሐ/ የቀም ከብት።

7. በዚህ መመሪያ መሠረት የታክስ ማቀናከር ሲፈቀድ የሚችሉት የታክስ ቅናሽ እንዲደረግላቸው የሚጠይቀው የተመዘገበ ሰው፣ አቅራቢው ሰተመዘገበው ሰው የሸጣቸውን እቃዎች የገዛው አዋጁ ከጸናበት ቀን በኋላ መሆኑን እና ታክሱ መክፈቱን የሚያረጋግጡ የጽሑፍ መረጃዎችን እንዲሁም በታክሱ ባለሥልጣን ወይም በዚህ መመሪያ እንዲቀርቡ የሚጠየቀው መረጃዎችን ካቀረቡ ብቻ ነው።

8. የታክሱ ባለሥልጣን በዚህ መመሪያ መሠረት የሚቀርበውን የታክስ ማቀናከር ጥያቄ የሚደግፈው መረጃዎች ላይ ጥያቄ ያቀረበ እንደሆነ የታክስ ማቀናከር ጥያቄ ያቀረበው የተመዘገበ ሰው የታክስ ተቀናሽ የማግኘት መብት ያሰው መሆኑን የማስረዳት ኃላፊነት ይኖርበታል።

9. የተመዘገበው ሰው በዚህ መመሪያ መሠረት የታክስ ማቀናከር እንዲፈቀድ የሚቀርበውን ጥያቄ የሚያረጋግጡ ያገለገሉ እቃዎች ያቀረቡበትን ሰው ስም እና

113

አድራሻ፣ የአቅራቢውን የታክስ ክፋይ መስደ ቁጥር / የታክስ ክፋይ መስደ ቁጥር
የሌለው ከሆነ የመታወቂያ ቁጥሩን/፣ እቃዎች የተገዙበትን ቀን፣ የእቃዎችን
ዝርዝር መግለጫ፣ የእቃዎችን ብዛት ወይም መጠን ጨምሮ የግብይቱን ዝርዝር
አፈፃፀም የሚያሳዩ መረጃዎችን መያዝ ያስበት ሲሆን፣ ከዚህም በተጨማሪ፣

ሀ/ በአንቀጽ 5(2)(ሀ) ስተገለጸው ግብይት ስእቃው የተከፈለው ዋጋ እና
ትክክለኛነት የገበያ ዋጋ፣

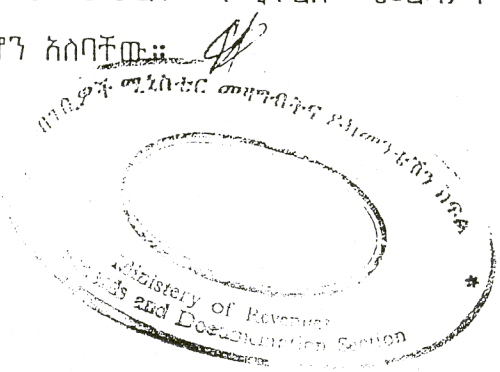
ለ/ በአንቀጽ 5(2)(ለ) ስተገለጸው ግብይት የተከፈለውን ታክስ ልክ፣ የእቃዎችን
ትክክለኛ የገበያ ዋጋ፣ እና ግንኙነት ባለው ሰው የተከፈለውን ታክስ ልክ፣

ሐ/ በአንቀጽ 5(2)(ሐ) ስተገለጸው ግብይት መልሶ የተረከባቸውን እቃዎች ዋጋ
እና በውስጥ በገባው ግዴታ መሠረት ያልፈጸመውን የዱቤ ገዥ እቃዎችን
ሲገዛ የከፈለውን ታክስ፣

መ/ በአንቀጽ 5(2)(መ) ስተገለጸው ግብይት በመድን ካሣው ጥያቄ ምክንያት
የተረከባቸውን እቃዎች ዋጋ እና የመድን ዋስትናው ተጠቃሚ እቃዎችን
ሲገዛ የከፈለውን ታክስ፣

10. የተከፈለው የገንዘብ መጠን ወይም የገዛቸው እቃዎች ዋጋ ከብር 50
የማይበልጥ ከሆነ የተመዘገበው ሰው ከዚህ በላይ የተዘረዘሩት መረጃዎች
እንዲያዝ አይገደድም።

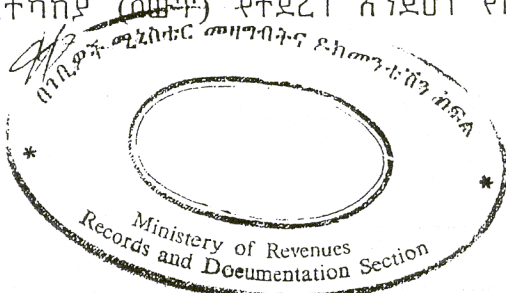
11. በንዑስ አንቀጽ 8 መሠረት የሚቀርቡ መረጃዎች የአቅራቢው ፊርማ
የሠፈረባቸው መሆን አስባቸው።

114

6. የኮሚሽን ወኪሎች እና ደሳሎች

1. የኮሚሽን ወኪሎች እና ደሳሎች ለሚሰጡት አገልግሎት የሚከፈላቸው ኮሚሽን፣ የማበረታቻ ክፍያ፣ በነስ ወይም ሌላ ማናቸውም ክፍያ ታክስ በሚከፈልበት ግብይት የተገኘ ክፍያ ተደርጎ ይወሰዳል። የኮሚሽን ወኪሉ ወይም ደሳሳው ራሱን ችሎ የሚሠራ ወይም በተሰመደው የወካይ እና የተወካይ ግንኙነት በወካዩ ሥር ሆኖ የሚሠራ ቢሆንም የአዋጁ ድንጋጌ ተፈፃሚ ይሆናል።
2. የኮሚሽን ወኪል ወይም ደሳሳ አገልግሎቱን የሰጠበት ጊዜ ነው ተብሎ የሚወሰደው በአዋጁ አንቀጽ 11 የተደነገገው ጊዜ ነው። በአዋጁ አንቀጽ 11 በተደነገገው መሠረት ክፍያ በተፈፀመ ወይም አገልግሎቱ በተሰጠበት ጊዜ የኮሚሽን አገልግሎት መስጠቱን በተፋጠነ ሁኔታ የማስታወቅ ግዴታ ካልኖረ በስተቀር የኮሚሽን ወኪሎች ወይም ደሳሎች የሚያከናውኑት ታክስ የሚከፈልበት ግብይት ሪፖርት የሚደረገው በሂሳብ ጊዜው ውስጥ ይሆናል።
3. የተመዘገበ የኮሚሽን ወኪል ወይም ደሳሳ፣ ኮሚሽን፣ የማበረታቻ ክፍያ፣ በነስ ወይም ከአገልግሎቱ ጋር የተያያዘ ሌላ ማናቸውም ክፍያ የተቀበለ እንደሆነ፣ የኮሚሽን ወኪሉ ወይም ደሳሳው ለአገልግሎቱ ለተቀበለው ክፍያ የታክስ ደረሰኝ መስጠት አለበት።
4. የተመዘገበ የኮሚሽን ወኪል ወይም ደሳሳ በአዋጁ አንቀጽ 21 በተፈቀደው መሠረት ታክስ ለሚከፈልበት ግብይት እንዲውሉ በፈፀማቸው ግዥዎች ላይ የከፈለው የተጨማሪ እሴት ተቀናሽ ይደረግላቸዋል።
5. የኮሚሽን ወኪሉ ወይም ደሳሳው በተቀበለው ኮሚሽን ወይም ሌላ ማናቸውም ክፍያ ላይ ማስተካከያ (ሰውቶ) የተደረገ እንደሆነ የኮሚሽን ወኪሉ ወይም

115

ደሳለው በአዋጁ አንቀጽ 13 በተደነገገው መሠረት የታክስ ደብት ወይም ክሬዲት ሰነድ መስጠት ይችላል።

7. የታክስ ማቀናነስ አፈፃፀም

1. የአዋጁ አንቀጽ 21(2) ተቀናሽ አንዲህን የሚፈቅደው የተመዘገበ ሰው ታክስ ሰሚክፈልበት ግብይት አንዲውሎ ወደአገር ባሰገባቸው እና ከአገር ውስጥ በገዛቸው ላይ የክፈለውን ታክስ ብቻ ነው። ታክስ ሰሚክፈልበት ግብይት አንዲውሎ ወደአገር በገቡ ወይም ከአገር ውስጥ በተገዙ ላይ የተክፈለው የተጨማሪ እሴት ታክስ ሙሉ በሙሉ ተቀናሽ የሚደገር ሲሆን፣ ከታክሱ ነፃ ለሆኑ ግብይቶች በዋሉ ወደአገር በገቡ ወይም ከአገር ውስጥ በተገዙ ላይ የተክፈለው የተጨማሪ እሴት ታክስ ተቀናሽ አይደረግም። በክፍል ታክስ ሰሚክፈልበት ግብይት በክፍል ደግሞ ከታክሱ ነፃ ለሆነ ግብይት በዋሉ ላይ የተክፈለውን ታክስ የተመዘገበ ሰው በዚህ መመሪያ በተመለከተው የማከፋፈል ዘዴ መሠረት አስፈጻሚ ማቅረብ አለበት።

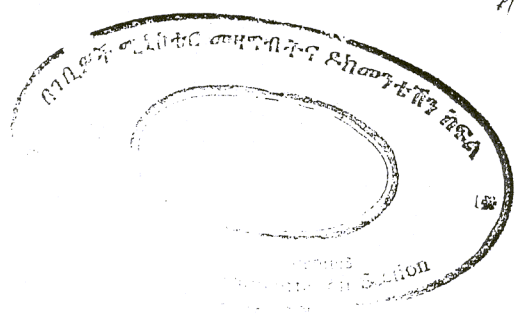
2. ለአዋጁ አንቀጽ 21 ንዑስ አንቀጽ 2(ሐ) አፈፃፀም በክፍል ታክስ ሰሚክፈልበት ግብይት በክፍል ደግሞ ከታክሱ ነፃ ለሆኑ ግብይቶች በዋሉ ወደአገር በገቡና በአገር ውስጥ በተገዙ ላይ የተክፈለውን ታክስ የተመዘገበው ሰው ከዚህ በታች በተመለከተው ቀመር መሠረት አስፈጻሚ ማቅረብ አለበት።

ተ = U X ሰ/ሐ

ሰዚህ ስሴት አፈፃፀም፣

«ተ» ተቀናሽ (ክሬዲት) ሲደረግ የሚገባ ታክስ ልክ

«ሀ» በክፍል ታክስ ሰሚክፈልበት በክፍል ደግሞ ከታክሱ ነፃ በሆኑ ግዥዎች ላይ የተክፈለ ጠቅላላ ተጨማሪ እሴት ታክስ፣

116

«ለ» የተመዘገበው ሰው በሂሳብ ዘመኑ ውስጥ ያከናወነው ታክስ የሚከፈልበት ግብይት ዋጋ ነው።

«ሐ» የተመዘገበው ሰው በሂሳብ ዘመኑ ውስጥ ያከናወናቸው ጠቅላላ አቅርቦቶች ዋጋ ነው።

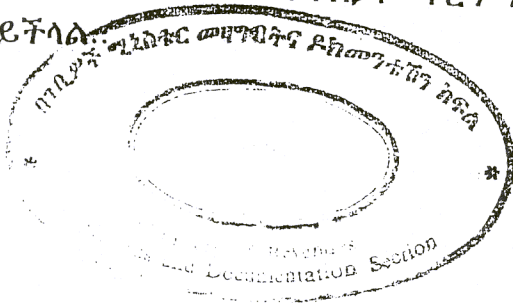
3. በዚህ መመሪያ ንዑስ አንቀጽ 7(2) በተመለከተው ለ/ሐ ቀመር መሠረት ሲሰላ የሚገኘው ውጤት 0.90 በላይ ከሆነ የተመዘገበው ሰው በአዋጁ አንቀጽ 2(ሐ) በተመለከተው መሠረት በአገር ውስጥ በገዛቸው ወይም ከውጭ አገር ባስገባቸው ዕቃዎች ላይ የክፈለው ታክስ ሙሉ በሙሉ ተቀናሽ ይደረጋል።

4. በዚህ መመሪያ አንቀጽ 7(2) የተመለከተው ቢኖርም የተመዘገበው ሰው ታክስ የሚከፈልባቸው እና ከታክሱ ነፃ የሆኑ ግብይቶች የሚያካሂድ ከሆነ የታክሱ ባለሥልጣን በሂሳብ ዘመኑ ውስጥ ተቀናሽ የሚደረገው ታክስ ተገቢ መስሎ በታየው ሌላ ስሌት እንዲከናወን ሊያደርግ ይችላል።

8. የሃይማኖት ድርጅቶች ተነጣጥለው የሚመዘገቡበት ሁኔታ

1. የሃይማኖት ድርጅት ከአምልኮት ጋር በተያያዘ ከሚሰጠው አገልግሎት ውጪ አንድ ወይም ከአንድ በላይ የሆኑ ታክስ የሚከፈልባቸው ግብይቶችን የሚያካሂድ ከሆነ ለተጨማሪ እሴት ታክስ መመዘገብ ያለበት መሆኑ የሚወሰነው ታክስ የሚከፈልበት ጠቅላላ እንቅስቃሴው ተደምሮ ነው።

2. የሃይማኖት ድርጅቱ በሚያከናውነው ታክስ የሚከፈልበት ግብይት ላይ ሊከፈል የሚገባውን ታክስ በአንድነት አስልቶ በእያንዳንዱ የሂሳብ ጊዜ አንድ የታክስ ማስታወቂያ ማቅረብ የሚያስችግረው መሆኑን የታክሱ ባለሥልጣን የተረዳ እንደሆነ የሃይማኖት ድርጅቱ የተለያዩ ቅርንጫፎች በተናጠል እንዲመዘገቡ ሊያደርግ ይችላል።

117

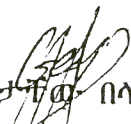
3. ለተጨማሪ እሴት ታክስ የመመዘገብ ግዴታ ያለበት የሃይማኖት ድርጅት በሥሩ ያሉት የልማት ተቋማት ወይም ተመሳሳይ አገልግሎት የሚሰጡ አንድ ወይም ከአንድ በላይ የሆኑ ቅርንጫፎች ተነጣጥለው እንዲመዘገቡ ለባለሥልጣኑ ጥያቄ ሊያቀርብ ይችላል። ባለሥልጣኑ በዚህ ዓይነት በተናጠል ምዝገባ የሚቀርበውን ጥያቄ ለመቀበል ወይም ላለመቀበል ሙሉ ሥልጣን አለው።

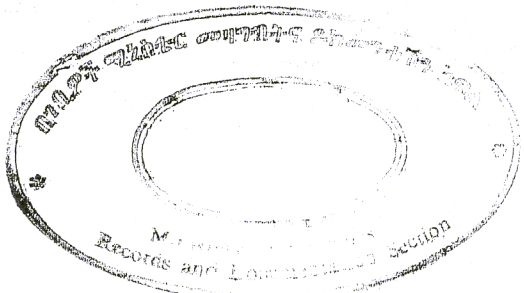
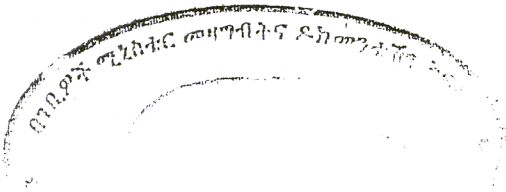
4. የሃይማኖት ድርጅት ቅርንጫፎች በተናጠል እንዲመዘገቡ ያቀረበውን ጥያቄ ባለሥልጣኑ የተቀበለው ወይም ባለሥልጣኑ በራሱ አነሳሽነት የሃይማኖት ድርጅቱ የልማት ድርጅቶች ወይም ተመሳሳይ ተግባር ያላቸው አንድ ወይም ከአንድ በላይ ቅርንጫፎች በተናጠል እንዲመዘገቡ ያደረገ እንደሆነ፣ የተናጠል ምዝገባ የሚከናወነው ባለሥልጣኑ ተገቢ ነው ብሎ የሚያምንበትን ሁኔታ እና ገደብ መሠረት በማድረግ ይሆናል።

9. መመሪያው የሚፀናበት ጊዜ

ይህ መመሪያ ከጥር 1 ቀን 1996 ዓ.ም. ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ ጥር 1 ቀን 1996 ዓ.ም.

ጌታቸው በላይ
የገቢዎች ሚኒስትር

118